

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nrul de Duminică

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Infamia cea mare.

(R) »Tribuna« a fost cel dintâi ziar, care în Decembrie 1906 arătase cum prin votul plural Andrassy tinde să și bată joc de dreptul de vot al naționalităților și să facă imposibilă reprezentarea noastră în parlament potrivit numărului și averii noastre.

Am dat atunci alarma, s'a indignat și presa străină, iar cât despre deputații noștri, ei s'au folosit de toate prilejurile pentru a strâmtora guvernul și a cere imperios *sufrajul universal* așa cum el se practică în țările apusene.

Nu știm până acum cu siguranță dacă noua reformă electorală se va face în felul cum dorim și cum s'ar conveni.

Un lucru pare însă probabil: reforma nu se va face în spiritul oligarhic, cum a contemplat-o contele Andrassy.

Intemeiem această credință a noastră nu numai pe știrile ce primim despre atitudinea hotărâtă a Maj. Sale, ci mai ales pe scrisorile ziarelor guvernamentale.

Dacă guvernamentalii ar fi siguri că se vor realiza măcar o parte din apucăturile prin cari feudalul Andrassy vrea să lege de glie naționalitățile și în viitor, ei n'ar discuta și cere cu atâta stăruință o infamă împărțire nu numai a cercurilor electorale, ci chiar a comitatelor. Într'adevăr, semioficioasa »Budapesti Hirlap« în numărul său dela 17 c. după ce spune că în prezent aproape jumătate dintre comitatele țării au majoritate nemaghiară, ține să im-

bărbăteze pe aceia dintre ungar, cari socot că nu se poate face o astfel de arondare, în cât naționalitățile să fie reduse la minimul posibil, mai reduse de cum sunt acum.

Astfel de »operațiuni« s'au mai făcut ele și în trecut, zice numitul ziar, arătând cum prin art. de lege XXXIII dela 1876 s'au desființat și s'au arondat altfel mai multe comitate ardelenne, între cari și Zarandul. La 1881 și 1884 de-asemeni s'au făcut schimbări în arondarea comitatelor.

»Tradiția istorică pledează deci mai mult pentru o schimbare în actuala arondare, potrivit situației schimbate și după cum cer interesele naționale«, — așa scrie »Budapesti Hirlap«. Dă apoi și rețeta pentru îndreptarea (?) lucrurilor.

Anume: în locul celor 15 comitate ardelenne, în cari ungurii au majoritate numai în 4, iar românii în 11, s'ar face 13; cinci cu majoritate maghiară, unul cu majoritate germană și șapte ar rămâne cu majoritate românească. E mai mult decât absurd modul indicat pentru săvârșirea acestei »operațiuni naționale«. Incurcă și amestecă populațiile, de parcă ar fi fost... mânești ar mai rămânea numai comitatele: 1. Cojocna (socotind însă și orașul Cluj ca făcând parte din teritoriul politic; alegerile ar merge atunci strună!), 2. Târnava mică, 3. Turda Arieș, 4. Bistrița-Dobâca, 5. Alba de jos, 6. Hunedoara și 7. Sibiu-Făgăraș..

Ascultați ce scrie despre comitatul Aradului:

»Comitatul Aradului s'ar putea face ușor

să aibă majoritate maghiară, și anume așa că cercurile Halmagiu, Boroș-Sebiș, Boroș-Ineu, precum și comunele Talpoș, Șepreuș s'ar alipi unui nou comitat făcut din partea de sud a Bihorului, iar cercurile Băta-nia și Kovácsháza (din comitatul Cenad) le am alipi de Arad. Prin această operațiune, situația ce și-au eluptat românii naționaliști după zece de ani de muncă s'ar dărâma de sine și puterile economice și culturale ce s'au îngrămădit aici, ar ajunge condamnate să piară«.

Noi punem însă o singură întrebare: este oare vre-un comitat românesc în congreagația căruia guvernul să nu fie stăpân pe situație?

Nu! Și cu toate aceste minoritățile românești fost-au ele înăbușite, pot oare ungurii să ne împedecă să nu ne ridicăm cuvântul, să nu sporim și să nu ne îmbogățim?

Mai nebună ni-se pare propunerea ca din comitatul Baci-Bodrog să se facă șapte comitate maghiare... Dar atunci și din Congrad s'ar putea face vre-o cinci, din Hajdu, și alte comitate maghiare tot așa...

de comitate maghiare față de 15—16 naționale, ci ungurii și ar putea face vre-o sută comitate cu majoritate maghiară, față de 15—16 naționale.

Un lucru nu-l vor putea însă ajunge guvernării nici odată: să scadă numărul naționalităților, să împiedice sporul nostru!... Și cum trăim compacti, ori cum ne-ar împărți comitatele satele locuite de români

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Călătorie de nuntă.

De Horia Petra-Petrescu.

Stăteam ieri amândoi într'un colț de cafea, lângă geamul de către stradă. Chelnaurul adusese pentru a zecea oară poate obligatele păhară de apă rece. Priveam la lumea, care trecea. Era către seară. Fanaragii aprindeau lămpile pe stradă.

Prietenul meu își dete pălăria pe ceașă și oftă.

— »Ce-i?«

— »M'a apucat melancolia«.

— »Dispoziție sufletească pentru asta e berechet«.

— »Și mai vine și altceva: mâine împlinesc treizeci de ani«.

— »Cei mulți înainte«.

— »Zic și eu. Dar să nu se mai pârînde ca în anii din urmă«.

— »Ei nu fi atât de »pesimistru«. Lasă-i pe alții să se tânguiescă. Ai un post, slavă Domnului, destul de bun, (e funcționar la ministerul de culte) ai ce-ți trebuie. Ce mai vrei?«

Prietenul s'a așezat puțin mai la o parte, ca să ajungă în întuneric. Ne aprinseseră tocmai în fața noastră, pe trottoir, un felinar.

Stând în penumbră a început să îmi istorisească.

— »Încep să mă ramolesc. Nu e nimic mai dureros decât să simți pas de pas cum te cuprînde boala asta scârboasă.«

— »Cine-ți spune că te ramolești?«

— »Eu mi-o spun«.

— »Dar în urma cărui fapt constași asta, rogu-te?«

— »Fac comparații cu alții«.

— »Faci prea multe comparații«.

— »Nu, știu eu ce zic«.

Aprinzându-mi o țigaretă i-am luminat fața pentru o clipă. Îmi părea Verlaine, vestitul poet francez decadent, cum l'am văzut desernat pe coperta de poezii traduse de poezii Anghel și Iosif. Un cap greci lăsat visător, obosit, pe bărbia dreaptă, cu părul încăruntat, în smocuri, pe la temple și de-asupra gâtului de burghez. Se răzîna și el greci de masă, cu cotul și privea pierdut, ca unul care nu mai are nici o țintă.

— »Pentru D-zeu! La treizeci de ani și atât de fără de idealuri!«

— »O să treacă. Măine voi fi altfel. — Dar astăzi lasă-mă să mă dau cu totul simțământului ăsta!«

— »Ce-ai avut?«

— »Să-ți-o spun. Am văzut o pereche tinăra în călătoria de nuntă«.

— »Hinc illae lacrimae!«

— »Mai las-o cu latineasca ta. Ascultă. Ieri am făcut o vizită lui Lăstunescu. I-am găsit acasă pe amândoi. Mă jucam tocmai cu copilul lor, care e de nouă luni și începe să umble prin casă, urmărit de mă-sa, care-l soarbe cu ochii. Bucuria lor, că începea să gângăvească copilașul »Ta-ta și »ma-ma« și mai știu și eu ce boscoade mistice. Când erau părinții mai fericiți de cabalistica viermulețului lor, se deschide ușa și intră — cine crezi? — un prieten de al meu, pe care nu l-am văzut de cel puțin 6 ani, la braț cu o damă de toată drăgălășia. Îți poți închipui bucuria

mea. L'am văzut pentru întâia oară la o petrecere studențească, când am legat prietenie, tu-tuindu ne din prima noapte petrecută împreună. Eră în călătoria de nuntă. Ținea de braț pe nevastă-sa, o oacheșe de vre-o 18 ani, sprintenă ca o nevastăică și drăguță la vorbă ca o ingenuă. Mă gândesc la javra de față din »Scântea« lui Pailleron«.

»După primele îmbrățșări, după primele vorbe schimbate, au urmat — firește — nelipsitele tachi-nări. Inchipuiește-ți, erau în ziua a cincea a căsniciei lor! Ea făcea haz nespun când o întitalam »Doamnă!« Ca toate femeile tinere. Dar o spuneam și noi prea ostentativ, ca să observe că-i adacem tributul acesta de laudă: »Doamnă!« ca niște slugi plecate, răzînd cu ochii.

»De bucurie că ne-am întâlnit, așa, pe negăndite, am hotărît să mergem sara la operă. Am răsfoit ultimul număr de gazetă și am dat de programul operai. Se jucau »Poveștile lui Hoffmann«. Minunat. Am grăbit înainte, am luat o loje pe galeria a doua, dându-mi osteneala să fie cât mai bună.

»Și acum pune-te în starea mea. Eu, veșnicul stălp de cafea — căci nu pot să-mi zic altfel. Nu vezi că sunt silit să iau afurisita asta de cafea prin cafenele?! — eu, care sunt obișnuit zilnic cu poroncile date chelnerilor și n'am, în schimb, nici o altă privire mai deschisă, mai caldă, mai prietenoasă, decât a ființelor astea, cari stau veșnic cu mâna întinsă după bacșișuri, eu, care mă înlore serile acasă și-mi găsesc patul nefăcut lampa neaprinsă și odaia pustie, de par'că ar fi intrat răceala întregului polsudic în ea, eu — am avut fericire (să-i zic fericirea!) să arunc o privire într'o viitoare căsnicie«.

rămân românești, iar dorul nostru ferbinte este ca viața românească la sate să pulseze, acolo să înflorească! Slujbași la comitat nu ne trebuie ci toată preocuparea, grija noastră să ne fie *înălrarea satelor!*

Cu sate mari și înfloritoare puțin ne pasă chiar de sorții de izbândă în alegerile pentru dietă.

Cât despre aserțiunea ziarului unghuresc că printr-o nouă arondare în chipul arătat caracterul maghiar al statului va ieși mai mult la iveală, deoarece se vor prezenta mai multe comitate cu majoritate maghiară, — asta este o curată prostie! *Milioanele* de români, slavi și germani vor exista și atunci vor arăta pururea că regatul ungar este — *poliglott!*

Orice ar face unghuri, adevărul acesta nu se poate nici slăbi, nici desființa.

Campania pe care o urmează »Bud Hirap«, pledând pentru arondare fantesistă, nu este deci decât cu o infamie mai mult în seria de mijloace perverse cu ajutorul cărora prostește pe șoviniști și prezintă naționalitățile drept element ostil patriei.

Baronul de Beck la Budapesta. Primul ministru al Austriei, baronul de Beck, a sosit ieri la Budapesta însoțit de secretarul său contele de Atmens. Înainte de a merge la Majestatea Sa împăratul i-a acordat o audiență mai lungă, cerându-i relatari asupra chestiunilor politice de actualitate în Austria. Se spune că primul ministru s'a extins și asupra tulburărilor dela Laibach.

Convenția comercială cu România. Ieri la Budapesta a avut loc o consfătuire între miniștrii Beck, Wekerle și Aehrenthal, cu privire la lucrările pregătitoare ale convenției comerciale la Viena.

Ziaristii englezi cari au sosit zilele trecute la Budapesta cu gândul să studieze referințele economice din țara noastră, ieri s'au prezentat la ministrul de agricultură Darányi, ca să-și ia bun rămas și să-și exprime mulțumirile pentru banchetele luculice și rachetele de fraze

Prietenul își făcea nervos o țigarotă. Vedeam cum i-se mișcă degetele răsucind foia de țigarotă. După ce-a aprins-o, a urmat mai departe. — „Când i am întâlnit înaintea operei, se țineu de braț. Cum să-ți-o explic? Eu, care n'au avut norocul să mă duc de braț cu o femeie, decât când eram chefuit, pe la 3, 4 dimineața, când nu-ți mai dai seama de cecece faci, eu n'am puțința să-ți aduc o comparație mai potrivită. S'ar amesteca alte simțăminte, brutale, cari nu au dreptul să figureze în comparația mea. — Când ne-am așezat în loge voiam să-i servesc cu benocluul meu. Ți-ai găsit-o. Benocluul trebuia tinerei părechi! Ce-și băteau ei capul cu vecinii lor necunoscuți din dreapta și din stânga?! Doar cu persoanele de pe scenă, din când în când. Eu stăteam lângă ei și-mi aruncam ochii pe scenă, urmărind cu coada ochiului scenele gingașe de lângă mine. Nu ca un satyr libidinos, ci ca un prieten fericit de fericirea lor“.

„Din când în când îmi aplecam capul spre ei și le comunicam unele amănunte ale operei, pe care am auzit-o de nenumărate ori. Ea mă urmărea câtăva vreme, ei era sigur că am să spun vestii sale lucrurile cele mai interesante dela o vreme să săturau amândoi de poveștile mele și să căutau cu ochii. O, privirile astea mă ardeau, mă ridicau, erau balsam pentru sufletul meu și — fiere.“

goale câte s'au aprins în cinstea lor cu acest prilej. Prin rostul conducătorului lor ziaristii englezi au tălmăcit impresiile lor înaintea ministrului în felul următor:

Nu e locul acum să arătăm amănunțit părerea noastră asupra situației agricole din Ungaria, putem însă afirma că ne-am ales cu impresii adânci și din cele experimentate pe terenul prăsierei de animale și de plante.

Ne-a impresionat adânc sânguința și inteligența poporului și nu putem rețace nici sentimentele lui de prietenie și iubire față de patria noastră.

Judecând după silințele guvernului de a-i îndatora și de a-i separa ermetic pe oaspeții englezi de contactul cu atmosfera plină de miizmele mizeriei, ce încep deja la vre o câțiva zeci de chilometri dela Budapesta, — declarațiile stoarse sunt semnificativ de transparente.

Constituția Bosnei. Organizația opoziției sârbești, care și-a lansat întâia-ooră programul anul trecut în Noemvrie, a publicat o adunare pe 11 Noemvrie, ca să și precizeze atitudinea în chestiunea dezideratelor privitoare la înzestrarea provinciilor ocupate cu constituție. Guvernul provincial din Bosnia a oprit această adunare.

Furtună în dieta provincială din Praha. Din pricina că principele Lobkowitz n'a prezentat spre verificare procesul verbal luat în ședința premergătoare, nemții au improvizat scene violente în ședința provincială cehă de ieri, declarând că vor împiedica discuția dacă nu se va prezenta procesul verbal. Principele Lobkowitz a fost nevoit să suspendeze ședința, părăsind sala Redeschizându-se ședința deputatul Kasper voia să citească un referat, dar nemții au năvălit asupra lui răpindu-i referatul cu forța. Cehii au protestat sgomotos și eră cât pe cât să se ajungă la încălzări, dacă președintele nu suspendă ședința la timp.

„Calvarul“ nostru.

Iată ce comentariu face distinsa revistă literară și politică din Viena »Die Wage« despre »Calvarul« nostru publicat în limba germană. Articolul poartă titlul »Janus-Apponyi« și spune următoarele:

„Ai văzut desigur sculpturile lui Rodin. Să fi fost eu Rodin i-aș fi prins cu cântătura asta a lor și i-aș fi eternizat, desbrăcându-i de orice nuanțe accidentale, lumești“.

„Ce eră și mai frumos din întreaga seara asta! de câteori se respirau prin sală — sub puterea baghetei magice a dirigentului — melodiile fermecate, cutremurând publicul, mâinile lor se căutau și se încolăceau în penumbră, ca să simțeau cu atât mai bine ritmul din ariile vrăjite“.

„În pauza cea mare am ieșit pe terasă, ca să ne răcorim puțin. Ringul vienez eră un furnicar de oameni, cari alergau, asemenea furnicilor, în toate direcțiile. Aerul răcoros de seară ne cădea bine. Felinarele se aprindeau la un semn dat și răspândeau lumina lor lăptoasă prin amurg. Soarele dispăruse de curând. Prăvăliile își încheiară galantarele. Cafeneaua de vis a vis gema de lume îmbrăcată în haine albe, ușoare, de vară. În mijlocul pieții poliștistul dădea ordine rezolute întinzând mâna în stânga și în dreapta“.

„Tinăra nevastă-și aplecase nițel capul spre pieptul bărbatului. Părea o păsărică, care caută sprijin. Acum îmi venea mai bine la cunoștință cât de potrivită e o călătorie de nuntă pentru două ființe tinere. În sgomotal ăsta, în mușiroiul ăsta de lume, tu, tinăra nevastă, ești avizată să dai atenție soțului tău și tu, bărbat, poți să cu-

Contele Apponyi are sau o memorie slabă, sau crede că toată lumea e uitucă. Acum un an bătrânul Björnstjerne Björnson i-a smuls masca de pe față și a arătat lumii uimite capul de Janus al ministrului unghur. Cu mânia-i sfântă poetul nordului a biciuit duplicitatea omului care în fața umanității civilizate face pe apostolul păcii și acasă, în ost, în sfera puterii sale, duce o sălbătecă luptă de exterminare împotriva popoarelor nemaghiare. Această demascare nu a oprit pe elevul iezuiților Apponyi să se prezinte din nou la conferința interparlamentară din Berlin ca mare pacifist și pe deasupra ca apreciatorul naționalității străine.

Panegiricul rostit la adresa poporului german cu prilejul acesta, sfârșește pentru noi germanii amărăciunea că vine dela acelaș bărbat care acasă prin legea sa școlară combate limba germană ca o primejdie de stat și ca o primejdie culturală pentru unghurime.

În Berlin cuvântarea lui — probabil prin complezență — a fost aplaudată; dar mulți din ceice aplaudau pe ilastrul conte vor fi simțit că elogiile acestea rostite de persoana aceasta sunt o jignire a poporului german. În Ungaria însă discursul lui Apponyi va amăgi lumea și mai puțin decât în străinătate. Naționalitățile din Ungaria cunosc bine prețul umanitarismului ministrului lor. »Tribuna« din Arad închină cu prilejul rolului ce el a avut la Berlin o remarcabilă statistică a proceselor politice, reglementărilor, prigonirilor și brutalităților cărora naționalitățile au fost supuse dela 8 Aprilie 1906, venirea la putere a coaliției încoace. (Aici se rezumă cifrele »Calvarului« nostru). Statistica asta însă nu are nici decum pretenția de a fi completă. Contele Apponyi poate să arete lumii o față oricât de netedă și pașnică. *Noi cei din Austria și Ungaria știm că el are un cap de Janus și cunoaștem și schima scârboasă a celeilalte fețe.*

noști mai bine calitățile novestei tale, smulse din mediul, care o înconjură până în zilele trecute“.

— „Singură mi-ar fi atât de frică...“ zise ea apropiindu-se și mai mult de el.

„Vezi, logica mea o verifică și tinăra nevastă!“

„N'a trecut mult și am mers din nou la locurile noastre“.

„Să-ți mărturisesc sincer; a început să mă roadă viermele cinismului, care e sădit în inima noastră, a burlacilor. Imi ziceam: „Bine, ești prea melancolic în seara asta. Ți-a trecut. Vezi toate prea poetic. Iam descoase!“

»Și am încercat să descos. Dar toate argumentele me'e s'au spulberat de drăgălășia lor.

Volam să-mi bat joc în sufletul meu de o legătură ca a lor, încercam să descoper umbre, dar nu puteam să le găsesc, deși le urmăream cu un spirit mefistofelic.

»Mi i înch puim în odăița lor, ochi în ochi, gură 'n gură, îmbrățoșindu-se cu întreaga palama tinereții lor curate. Nici un acord fals, nici o culoare strigătoare.«

»Ai văzut de sigur tabloul lui Ballestrieri intitulat »Amurg« sau așa ceva...

El și ea se țin îmbrățoșiți. Fereastra e deschisă larg și lasă să se vadă o grădină, iar mai departe, o, atât de departe licăririle unui oraș: mici puncte electrice. Parcă simți boarea răcoroasă răspândită în odaie, năvălind pe fereastra deschisă și

BÉTAY și BENEDEK,

ateller artistice pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 39.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, fecnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane slinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

Situația politică.

Coaliția și votul plural. — Glasul presei austriace.

Coaliția și votul plural.

Valurile ridicate de știrea votului plural în reforma electorală a guvernului nu s'au netezit ci rotesc în cercuri tot mai largi și mai sbuciumate. Declarațiile de alaltăieri ale ministrului Andrassy nu mai lasă nici o îndoială asupra faptului că reforma ne va da desigur una din cele mai reacționare și antidemocratice legi electorale ce s'a văzut vre-odată în toată Europa.

Numai partidele coaliției nu dau nici un semn de nemulțumire.

Ele sunt în fericita situație de a nu fi mustrate de glasul conștiinței lor. Cine să mai gândește azi la făgăduințele și jurămintele date alegătorilor acum sunt doi ani și jumătate pentru realizarea votului universal? Abia câțiva »naivi« din partidul kossuthist dacă mai îndrăznesc cu sfială și temere să mai rostească cu glasul jumătate o vorbă de îndoială sau de nehotărâre.

Singur partidul catolic-popular nu este hotărât. Două curente, unul pentru altul contra votului plural îl stăpânesc. Nu-s însă considerații largi de democratism, nu-i glasul conștiinței ce-i bântuie. Este frica mandatelor. Partidul acesta mic are aspirații cu atât mai mari, nădăjduind să cucerească odată în viitor puterea prin demagogie și prin ațîțarea instinctelor pur confesionale (singura ei notă simpatică e antisemitismul). Votul plural însă ar stânjeni avântul partidului care își razimă viitorul pe masele largi ale poporului prostiț de propaganda lui.

De-altă parte un alt curent din sinul partidului susține votul plural. Motivul e ușor de înțeles. Guvernul le asigură mandatele și pe viitor și cât pentru celelalte, cine-și mai bate capul?

Glasul presei austriace.

Sub titlul „Teoria sperjurului“ *Arbeiter Zeitung*, ziarul socialismului austriac aduce un articol în care critică cu violență cuvântarea răspunsul dlui Andrassy dat deputatului Vlad. Ziarul socialist spune că-i o obrăznicie să afirmi

parcă te încălzește și pe tine îmbrățișarea celor doi, incremențiți sub puterea mistică a străngerii în brațele iubite...

»Imi ziceam mereu: ești prea sentimental și veneau zeci de glasuri, cari strigau: sentimentalismul ăsta trebuie să existe într-o inimă omească.

»Când eră pe sfârșite opera, când murea eroina actului al treilea, urmărită de doctorul ei nemilos, care apărea unde nici nu credea, nevasta tină și-a scos batista și și-a șters ochii de lacrimi. Spiritul mefistofelic din mine spunea: Râzi, râzi! Alte glasuri îmi strigau: Simțește, simțește! Eu am bolborosit:

— »Poți fi mândră pe lacrimile astea. Ar fi nonsens să fie altfel.

»El, prietenul, a bătut-o pe umăr și mi a spus: »E foarte impresionabilă! Ce vrei? 18 ani!

»A! 18 ani! O nevastă! O casă caldă; O vorbă dela inimă! Copii, cari îți bolborosesc »Ta-ta« și »ma-ma« și încearcă să facă primii pași!

»Râzi! Râzi! Prietine, râzi! Mâne îmi va trece. E un vis. Vezi tu, un vis, care n'are să se împlinească la mine nici când, nici când...»

Septembrie 1908.

că un suveran e dator să-și potrivească părerile după cum să schimbă guvernele. În afacerea unor chestiuni de-a treia și a cincea mână lucrul acesta e admisibil dar într-o chestiune cardinală cum e a votului universal suitorile nu să încap. După dl Andrassy însă nici un suveran nu ar avea dreptul părerii sale ei ar fi nevoit să și-o subordoneze veșnic părerilor feudalilor îngâmfaji.

„Vaterland“ din Viena, ziar care are legături cu prințul de coroană, spune că după pactul dintre coroană și guvernul unguresc stabilește reforma electorală pe baza votului universal și secret, conform proiectului lui Kristóffy.

Încă o măsură contra presei noastre.

Șovinismul maghiar începe a se împământeni și în cadrele justiției. Am văzut codul penal ajuns de batjocură pe mâna cismașilor din Cluj și Târgu-Mureșului. Explicarea conceptului »agitație« i-am văzut monopolizat de niște »patrioți«, cari până acumă deji au alterat mult nimbul justiției maghiare.

Străinătatea cultă le vede toate acestea, iar »Calvarul« nostru ne prezintă date înspăimântătoare.

Temnițele Seghedinului și ale Vațului sunt dovezi eclatante pentru libertatea presei și egalitatea drepturilor din Ungaria. Sunt pline de zăriști români, sârbi, slovaci și socialiști, căci aceștia agitează, calcă dispozițiile codului penal.

Ziarul »A Nap« din Budapesta zilnic alarmează opinia publică maghiară în contra trădătorilor »valahi«. Anul trecut o fițuică din Oradea mare provocă pe vecinii maghiari din Târcaia — »Üzenet a tárkány legényekhez« — să ia sacura în mână și să pustiască sâmbința »valahă«.

Procurorii statului la toate acestea tac, tăcerea peștelui, căci, vezi, legea i lege, dar o aplici cum și când voești.

Prigonirile regimului coaliționist îndreptate în contra ziarelor noastre sunt deji eternizate în »Calvarul« »Tribunei«, publicat acum în săptămânile trecute. În frumoase tablouri Cifre cari vorbesc.

Să punem acum la răvaș o lege nouă, aparținătoare domeniului justiției. Afiăm aici dispoziții, cari ar fi păcat să le trecem cu vederea.

E vorba de novela legii execuționale, articolul XLI din anul 1908.

Paragraful 102 din legea veche execuțională — art. LX din anul 1881 — dispunea, că edictele de licitație în anumite cazuri să se publice și în oare-careva ziar. Acest ziar, conform legii, nu eră hotărât de judecătorie, ci cei interesați și-l alegeau după plac.

Astfel ziarele noastre românești aveau un venit bunșor din publicări de acestea, părținite fiind în aceasta direcție mai ales de avocații noștri români.

Legea nouă execuțională însă, în §-ul 19 dispune, ca edictele de licitație de acum înainte exclusiv numai în foi ungurești să se publice.

Scopul acestei dispoziții noi e clar: Părținirea presei jidano-maghiare în detrimentul presei noastre.

Un comentariu al acestei legi, apărut în zilele acestea în Budapesta, referitor la §-ul 19 zice: »Alineatul al treilea înteste într-o-câtva favorizarea ziaristice maghiare, față de ziarele cu altă limbă«. (»a harmadik bekezdés a magyar hirlaplodalom némi kedvezményezését czélozza, a más nyelvű hirlapokkal szemben«).

Da, de fapt așa e. O vedem și noi.

O singură întrebare avem. Justiția cea frumoasă, cu ochii legați și cu cumpăna dreaptă în mână, — oare cum poate să ajungă instrument în mâna șovinismului asupritor și condamnable?

Justiție, șovinism, presă jidano-maghiară, ce frumos sună!

Lio.

Din România.

A. S. R. Principele Ferdinand a sosit Marți în Sinaia, de unde a plecat la Constanța spre a asista la manevrele din Dobrogea.

Măsuri contra holerii. Direcțiunea generală a serviciului sanitar a fost informată Marți 9 c., de legațiunea română din Petersburg prin ministrul nostru de externe, despre existența holerii în capitala Rusiei.

Legatiunea noastră spune, că după o comunicare oficială, s'au constatat la Petersburg, între 25 și 28 August, 53 de cazuri de holeră din cari 19 mortale. De asemenea direcțiunea noastră sanitară a mai fost informată că bântue holera în Moscova și Odesa.

Ca măsură mai bună de pază s'a intervenit de a se trimite cordoane solide de armată pe toată frontiera Rusiei, cu ordine severe de a nu lăsa pe nimeni să pătrundă în țară. În acelaș timp s'a dat ordine ca trei șalupe să facă poliția pe brațul Chilia, începând dela Gura-Prutului până la Periprava. Una din aceste șalupe va sta la Gura-Prutului, alta la Chilia și a treia va circula între aceste două puncte.

Sosirea excursioniștilor turci la București.

Miercuri la amiază a sosit în București, prin Constanța, un grup de vre-o 80 de excursioniști turci din Constantinopol, cari au venit să întoarcă vizita făcută în capitala Turciei, de către congresiștii camerelor de comerț. Excursioniștii au fost primiți la gara de Nord de către dnii Galib-Bey, primul secretar al legațiunei în capitală; Negib-Bey, consul general; Avian-Efendi, consul, și celalalt personal al legațiunei și consulatului otoman; M. Durma, directorul prefecturii poliției, și de comițele coloniilor turcă, armeană, macedoneană, albaneză și greacă din București.

D. M. Durma a urât excursioniștilor bună venit în capitala României. După ce au primit-apoi dnii Kiritirian, în numele coloniei mexicane, în numele coloniei albaneze și Pucerea, în numele coloniei macedo-române. A urât domnul Cadri-Bey, conducătorul grupului excursioniștilor din Constantinopol, mulțumindu-se pentru frumoasa primire ce li-s'a făcut în R. mânia.

La orele 4 d. a. excursioniștii s'au dus la legațiunea otomană, spre a face vizită ministrului Turciei, unde a avut loc o recepțiune. Excursioniștii turci vor stă la noi până Joi. Parte din ei se vor întoarce la Constantinopol prin Constanța, parte prin Europa, unde se duc să viziteze marile capitale ale lumii civilizate, ca Viena, Berlin, Paris, Londra.

Un redactor al »Voinței Naționale« a vorbit cu mai mulți excursioniști asupra impresiunii ce le-a făcut țara noastră și în special capitala. Toți au răspuns că au rămas încantați de prudența ce li-s'a făcut, de frumusețea, progresele și civilizația dela noi. Dl Alaeddin-Bey, fondatorul și directorul școlii »Darul-irfan« din Kadi Keny și publicist, ne-a făcut următoarea declarație:

— Am găsit capitala d-voastră foarte frumoasă, foarte curată și foarte civilizată. Ne-a rămas adevărat o impresiune admirabilă. E prima oară, a adăogat d-sa, când vizită unei țări constituționale și civilizate. De ce nu merge să vizităm și alte centre din Europa.

La obiecțiunea noastră că Constantinopolul este oraș mare și frumos, dl Alaeddin-Bey ne a răspuns:

— Sunt frumuseți naturali, dar în capitala noastră suferă de multe lipsuri și mizerii. Sufțtem siguri însă că acum după acordarea constituției, în cel mult 20 de ani nu se va vedea cunoaște Constantinopolul de azi.

Am recomandat convorbitorului nostru să viziteze câteva localități pitorești din țară, ca Sinaia, etc., spre a vedea că sunt și la noi pozițiuni admirabile.

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care acovește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșata feței, plastruile, petele de ficat și toate necurățeniile pielii.

Prin folosirea cremel Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Se capătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerész — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. — Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate la expoziția higienică internațională din 1879 cu medalie de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

Adunarea poporală din Băița.

— Raport special. —

Băița, 23 Septembrie.

În 20 Sept. s'a ținut o mare adunare de popor în Băița, care a reușit într'un mod strălucit. Țara Băiței a îmbrăcat haină de sărbătoare! Deputatul acestor ținuturi istorice, a venit să-și dea sama de activitatea sa. Toate inimile s'au deschis — zîmbetul tuturor pare mai vesel. Momentul acesta acoperă cu un val de seninătate proza mizeriilor fără număr.

Deși timpul a fost admirabil, publicul românesc a fost față cu așteptările noastre puțin. Cauza este că poporul de pe sate, n'au avut conducători harnici cari să-i vorbească despre însemnătatea unei astfel de adunări populare; ei din contră ei au fost lăsați ca oile rătăcite. În cele mai multe sate din jurul Băiței, preotul nici atâta osteneală nu și-a dat ca cel puțin — dacă mai mult n'a făcut — să le spună oamenilor după ieșirea din biserică, că în timpul cutare va fi o mare adunare de popor în Băița. Atât eră destul ca oamenii de pe toate văile să se adune la Băița.

Nu pot trece însă cu vederea viul interes pentru mișcările noastre naționale al bravului preot Ioan Mateiu din Peștera, care în fruntea bravilor peștereni — în număr destul de mare — s'a prezentat la adunare.

Cu toate acestea — fiind jurul mare — s'au prezentat ca la 600 de ascultători cari s'au depărtat din Băița cu cele mai bărbătești hotărâri și cu cele mai bune impresii.

Adunarea s'a ținut în piața Băiței și a fost deschisă de președintele dl Gheorghe Drăgan parohul local, care a binevențat pe cei adunați în câteva cuvinte.

Adunarea s'a deschis la orele 11 1/2. Biroul adunării s'a compus din dl Gh. Drăgan, ca președinte și din d-nii Nicolae Popica și Sebastian Rusan notari.

În cuvântul de deschidere dl Gh. Drăgan expune scopul adunării. De încheiere a dedicat cuvinte frumoase și a propus a se trimite cabinetului Majestății Sale inițiatorul votului universal, o telegramă omagială.

Președintele a fost viu aclamat.

Deputatul cercului nostru dl Vasile Demian, desfășură apoi în liniamente generale situația politică de azi.

După multe veacuri de suferințe — zice dl Demian — a străbătut și în țara noastră ideile înărețe ale libertății, egalității și frățietății. Durere însă, că acele numai în aparență au aflat aplicare în viața publică și socială dela noi și că în realitate încă și azi în „veacul culturii“ tot mereu trebuie să simțim contrarul acelor mari principii. Arată multele nedreptăți ce ni-se fac dela putere. Schițează apoi demersul sesiunilor ultime ale dietei și explică fiecare lege de spirit reacționar, ce a creat acest parlament. Vorbește despre noua lege de școli și despre alte legi rele pe cari toate întreg partidul dietal naționalist le-au combătut din toate puterile și cari toate înseamnă poveri și năcazuri bietului popor de rând, fără excepție de naționalitate.

Trece apoi la zăgrăvirea situației politice din țară, care tot mai mult să încurcă și al cărei mobil esențial este șovinismul de clasă și rasă.

Au trecut peste noi veacuri cu mult mai întunecoase și zile cu mult mai grele, dar limba și legea ne-am păstrat-o. Bucuros depunem pe altarul patriei tributul de sânge și bani, dar limba noastră strămoșască nu ni-o dăm, mai bine viața. Aici amintește și recitează întreagă frumoasa poezie:

Mult e dulce și frumoasă
Limba ce vorbim etc.

De încheiere oratorul vorbește despre sufragiu universal, singurul mijloc, prin care s'ar putea da o îndrumare sănătoasă stărilor ticăloase din țară.

Aprobări frenetice a stors discursul-dare de seamă a deputatului Demian care l-a rostit în termeni lămurii și la înțelesul poporului.

După aceea a luat cuvântul tinărul preot Sebastian Rusan, care a propus, iar adunarea a primit unanim o moțiune votând încredere deputatului din cerc și clubului deputaților naționaliști.

la apoi cuvântul dl Dr. Iustin Popp avocat în Deva. D-sa vorbește în general despre situația politică și în special despre votul universal. Vorbește într'o limbă sonoră și dulce la înțelesul poporului. Descrie nemulțumirea tuturor cetățenilor cu noua lege pentru votul universal după-cum guvernul voește să o făurească.

Ascultătorii fac ovații insuflete.

Vorbește după aceea dnul Dr. Victor Bontescu. Expune pe larg dreptul cetățenilor, care ar trebui să-l aibă — fiind de fapt întărit prin lege, dar care nu-i respectat la nici o ocaziune.

Amintește despre nedreptățile ce se fac la alegerile de j de comunal, unde nu poporul alege pe alesul său, ci slujbașii dela administrație pe cari noi li plătim ca să ne fie de ajutor la toate și cari ei tocmai contrarul voiesc a fi stăpâni peste noi. Aici solgăbirăul Kardos ca să nu treacă adunarea fără nici un accident și se aibă ceva de lucru întrerupe pe orator, provocându-l a nu vorbi în ton ațățător. Dnul Bontescu îi răspunde într'un mod demn, așa că susnumitul solgăbirău a rămas uluit, neștiind ce să mai zică și făcându-se astfel de rușine înaintea tuturor ascultătorilor.

Tinărul Nic. Popica propune o moțiune identică cu ale celorlalte adunări românești cerând cu energie introducerea votului universal

Adunarea decide înaintarea unei adrese în acest sens către camera deputaților, cu compunerea acei adrese încrede biroul, cu prezentarea ei pe deputatul cercului electoral.

Președintele G. Drăgan încheie adunarea prin un discurs scut dar frumos.

După adunare toți oaspeții veniți din toate părțile precum și inteligența din Băița română au luat parte la banchetul aranjat de către aranjatorii adunării populare.

În decursul mesei s'au rostit mai multe toaste de diferite înțelesuri. Animația a fost mare. Târziu sara la șase ore s'au împrăștiat toți, ducând cu dâșii cele mai bune impresii. P.

O nouă școală pentru popor. Prima conferință catichetică.

Joi în 4/17 Septembrie s'a ținut prima conferință catichetică în Bateni. Consistorul arădan a organizat pe teritoriul său conferințe catichetice-pastorale, în cari să se discute chestiunile catichetice și să se țină prelegeri practice. La prima conferință ținută în Bateni, Consistorul a delegat pe directorul seminarial Roman Ciorogario, ca să dea forma viitoarelor conferințe de cari atâtea speranțe să leagă. Socoalea consistorului a reușit pentrucă într'adevăr părintele protosințel a deschis conferinței o perspectivă la care nici nu se gândea și pe toți i-a umplut de duhul încrederii în viitor.

Conferința a fost bine cercetată, 38 de preoți, apoi zeloșii advocați Dr. G. Popa și Dr. A. Grozda, precum și numeroșii învățători ca oaspeți, cari în lungi șire de trăsuri ieșiră la Borșșeș într'u timpinarea delegatului consistorial. Nespusă bucurie a cuprins pe delegat, când au văzut că nimeni nu să mai lapădă de datoria catechizării ci dincontră toți preoții bătrâni și tineri își pun sufletul pentru catechizare, a cărei importanță nu-mai acum în noua situație o înțeleg deplin.

E vorba numai de greutățile tehnice ce le întâmpină preoții la catechizare. Nu sunt pregătiți și nu sunt manuale. Delegatul însă a adus cu sine o întreagă bibliotecă catichetică, spre marea bucurie a preoților și apoi s'a luat hotărârea de a organiza bibliotecile parohiale cu cercuri de lectură, îndeosebi cercurile școlii duminicale, care are să vie întru ajutorul bisericii la educația religioasă morală a poporului.

În general preoțimea și-a descoperit inima în desfășurarea piedicilor ce întâmpină la catechizare ce va servi de prețios material pentru consistorul care a dorit aceste mărturisiri.

A fost frumos cuvântul de deschidere al protopopului Traian Magier, în care salvează pie-

decile externe și interne ale catechizării, mai de parte părintele Chereșlădan din Nadăș a dat dovadă de zelul său pastoral în frumoasa disertație ce a ținut despre importanța catechizării, și în sfârșit părintele Stan a ținut o frumoasă prelegere practică școlarilor aduși la conferință.

Doamne ajută să înflorească această nouă instituțiune în care vedem simburile școlii noi.
Catichet.

Din străinătate.

Intrevederea dintre baronul Aehrenthal și șeful junilor turci. După »Neue Fr. Presse« baronul de Aehrenthal a primit alaltăieri pe șeful junilor turci Achmed Riza. Dl Aehrenthal a exprimat satisfacțiunea sa că schimbarea în Turcia s'a făcut fără vărsare de sânge și a asigurat pe Achmed Riza de simpatiile Austro-Ungariei pentru Turcia. Ministrul și-a mai exprimat speranța că evoluțiunea va continua a se îndeplini în ordine. Achmed Riza a declarat că partidul său nu este revoluționar ci tinde la dezvoltarea pașnică a imperiului. Șeful junilor turci prețuiește foarte mult urările exprimate de Aehrenthal precum bunul mers al lucrurilor în Turcia și pentru regenerarea pașnică a imperiului. În ce privește politica externă, scopul partidului său este de a menține statul quo, de a servi pe lângă pacea internă și pacea externă a lumii.

Campania electorală în Turcia. Campania electorală a început în diferite locuri. Cea mai mare parte dintre candidați cer prin programele lor asanarea vechilor proceduri și inconveniente și reforme întinse.

Mișcări reacționare în Turcia. În Asia mică se semnalează mereu mișcări reacționare. Ele sunt provocate de instigatorii dintre cari unii au fost prinși de autorități și arestați.

Se zice că o asociațiune de reacționari și de preoți au hotărât o campanie energetică în contra noului regim.

Mișcarea culturală.

»Astra« la Reclu. — Sfințire de școală.

Mica comună Reclu, din protopresb. Mercurea, văzând trebuința unui local de școală corespunzător, încă cu ani de zile înainte puseseră la cale prin conducătorii săi adunarea mijloacelor de lipsă pentru realizarea zidirii aceluia.

Stăruința conducătorilor ei, între cari numărăm mai ales pe vrednicul notar comunal dl Demetriu Munthiu și parohul Ig. Filip, a succedat deplin, căci Duminică în 7/20 l. c. noul local de școală a fost dat destinațiunii sale.

Actul sfințirii a fost îndeplinit prin protopresb. tractual dl Avr. S. Pecurariu. După finirea serviciului bisericesc poporul în frunte cu preotul și alți mulți membri ai inteligenței din Mercurea și jur s'au îndreptat spre școală unde imediat s'a început serviciul, la urma căruia dl protopop a ținut poporului o frumoasă vorbire despre însemnătatea școlii, îndemnând pe părinți a prețui foloasele școlii și a ține tot mai mult la acest așezământ.

Actului sfințirii i-a urmat adunarea generală a despărțământului Mercurea al »Asociațiunii«, ținută în una din salele școlii. La aceasta au luat parte pe lângă cei din jur și întreg poporul din Reclu.

După deschiderea ședinței prin directorul despărțământului dnul Avr. S. Pecurariu s'a citit rapoartele comitetului.

Până când comisiunea aleasă pentru cenzurarea raportului își face controlul, s'a citit celor prezenți prin Inv. penz. dl A. Simulescu o disertație ținută în termeni poporali despre patima beției. După îndeplinirea celorlalte formalități și după ce s'au distribuit din biblioteca poporală a »Asociațiunii« mai multe cărți unor biblioteci, adunarea s'a încheiat.

La orele 2 d. a. s'a servit tot în localul școlii un banchet pentru 100 persoane. Cu această ocazie s'au ținut mai multe toaste.

Erau orele 4 și jumătate, când s'a ridicat masa pentru a lua oaspeții parte la petrecerea popoală din curtea școlii.

Sara s'a dat o producțiune școlară cu declarații, dialoguri și teatru, căreia i a urmat o animată petrecere, care a durat până în zori de zi. Aducem audă miciei comunei Reciu și conducătorilor.

NOUTĂȚI.

ARAD, 25 Septembrie n. 1908.

— **Socialiștii** vor organiza Duminecă, 27 Sept. mari demonstrații pentru sufragiul universal în 42 de orașe, între cari și în Arad.

— **Apponyi** către »Corda fratres«. Nu știm de delegați clandestini ai societății studențești »Corda fratres« au avut ieri o conferință în Budapesta. La banchetul oferit la cazinul național, Apponyi a rostit iarăși un discurs cu multă filozofie și fariseism, vorbind de naționalism și internaționalism.

Nu știm însă cine-i păcălitul, »studenții« străini cari au fost amăgiți de frazele ministrului sau — ministrul care a dat vorbire către niște — papugii, luându-i drept lamura națiunilor culte.

— **Demonstrații anti-germane în Agram.** În urma tulburărilor din Laibach la Agram croații și sârbii au organizat aprinse demonstrații anti-germane. Oratorii ocazionali au declarat că pentru croați cultura germană e cea mai mare primejdie iar nu cea ungurească care e mult inferioară culturai lor.

— **Impăratul Wilhelm la vânătoare în Ungaria.** Arhiducele Ferdinand, când a fost la manevrele germane, a invitat pe împăratul Wilhelm la vânătoarea ce se va organiza de domeniul său de lângă Dunăre. Impăratul a primit invitația, și va sosi la sfârșitul lunii Octombrie, la palatul Eckerstian unde va petrece două zile.

— **Statuia lui Cuza și monumentul »Unirii« la Iași.** Dl. V. Gane, primarul orașului Iași a convocat pe mai mulți fruntași ai orașului la primărie pentru a decide și a alege locul unde urmează a fi așezată statuia lui Cuza.

Cu această ocazie dl. Gane a comunicat asistenților că guvernul are intenția de a ridica în Iași un grandios monument al »Unirii« care va costa câteva milioane.

— **Primirea episcopului de Arad la Belint.** Primim următoarea lamurire: Onorată Redacțiune. La critica ce o faceți episcopului Ioan I. Papp, pentru că cu ocaziunea vizitației sale canonice în protopopiatul Belintului, oficios fiind primit din partea reprezentanților administrației comitatense tot oficios le a răspuns în limba oficioasă de corespondență dintre episcop și organele orașului, adică în limba ungurească, fie-mi permis a vă reflecta, că ați greșit adresa; nu episcopul Ioan I. Papp a introdus limba ungurească în corespondența oficioasă cu organele comitatense ci alții și acest diferend nu s'a rezolvază prin provocarea unui conflict local, între episcop și comitat, ci prin regularea afacerii, prin constrângerea organelor executive la respectarea legii de naționalitate, pe cale constituțională. Înțeleg susceptibilitatea D. voastră, ca paznicii drepturilor naționale, dar să fim și dreți și să recunoaștem, că episcopul I. Papp nici un pas n'a trecut peste hotarele politice oficioase, când și-a exprimat ungurește mulțumita pentru întâmpinare.

Raportorul.

— **Pedepsirea obrăzniciei bulgărești în Dobrogea.** Acum câteva zile un grup de cinci bulgari au străbătut străzile orașului Tulcea (Dobrogea) manifestând împotriva României și la sfârșit au sfâșiat un drapel românesc. Cei cinci manifestanți au fost arestați și sunt și actualmente ținuți în arest, dat fiind că mandatele de arestare privitoare la ei au fost confirmate. Acum se comunică în chestia asta că toți membrii broului advocațiilor din Tulcea au hotărât la inițiativa dlui Leonida Stere, că nici un avocat nu va primi apărarea bulgarilor cari au rupt steagul românesc. Hotărârea aceasta a făcut pretutindeni cea mai bună impresiune.

— **Scrisoarea prințului Sturdza desmințită.** Ziarul »L'Indépendance Roumaine« publică o scrisoare, de data asta de sigur autentică a prințului Mihail Sturdza, care declară că scrisoarea trimisă din Dieppe aceluiași confrate și reprodusă și comentată de noi de întreaga presă, nu este a sa, ci e probabil opera vreunui mistificator.

— **Biblioteca pentru popor în România.** Ministerul al României instrucțiunii publice spre a da o mai mare și mai temeinică dezvoltare bibliotecilor populare, a luat mai multe dispozițiuni noi, printre cari și aceea, de a se constitui o comisiune permanentă care să examineze și să recomande lucrările și subiectele cele mai merite pentru uzul acestor biblioteci.

În această comisiune, — pe cât aflăm, — vor figura de drept d-nii: Al. Vlahuță și G. Coșbuc, actuali referendari atașați pe lângă Casa școlilor, împreună cu tânărul povestitor Mihail Sadoveanu.

— **Muzee județene în România.** Prefectura jud. Ilfov a luat frumoasă și laudabilă inițiativă de a înființa un muzeu, în care să se expună produsele agricole, industriale, obiecte casnice etc., adunate din tot cuprinsul Ilfovului.

E vorba despre muzee, cari să formeze licoana adevărată și caracteristică a ținutului de care aparține, care să ne arate, pe lângă trecutul lui îndelungat pe toate tărâmurile ale locuitorilor aceluși ținut. Asemenea muzee vor fi — după cum arată atât de bine dnul Al. Tzigara-Samurcaș: case de educație a sentimentului național și în același timp depozitul izvoadelor artei pământene.

Ca și Muzeul Național — la care se referă dsa — prin cel județean, care e și el totodată național, deși într-o măsură mai mică, ar învăța generațiile tinere să aprecieze și să lubească trecutul; prin el ar afla gospodarul dela țară mijloacele atât de simple și totuși atât de apreciable prin care bătrânii știau să-și îmblânzească tratul și să-și desfete ochiul; prin el în fine s'ar face educația artistică a întreg poporului. Săteanul va fi mândru văzând considerarea deosebită ce se dă produselor mâinilor sale, iar târgovețul va fi uimit descoperind asemenea însușiri fratelui său dela țară. Măgulirea primului și mulțămirea celui alt ar contribui desigur la apropierea lor și poate chiar la iubirea reciprocă.

În afară de asemenea considerațiuni de ordin moral, să se la în seamă mai ales însă avantajele economice ce ar rezulta din renașterea industriilor naționale pe urma modelelor din muzeu.

— **O comună bravă** este comuna bisericească Lăpușnic (protopopiatul Belintului), care în ziua de 31 August v. prezidată de părintele Liviu T. Mihailovici a hotărât să refuze ajutorul statului și a votat complectarea salariului de învățător la o mie cor. conform noii legi școlare.

— **Hymen.** Dl. Miron Popovici, candidat de preot în Valea-Brad și dșoara Mărioara Felea din Vaca, invită la serbarea cununiei lor care va avea loc Duminecă în 21 Septembrie (4 Octombrie) 1908 la 12 ore în biserica gr.-or. din Valea-Brad.

— **Teatrul popular din București** își va deschide stagiunea la 1 Octombrie cu piesa Răzvan și Vidra, dramă originală în 5 acte în versuri, de B. P. Hasdeu.

— **Devastarea dela Mihai-Bravul.** Dl. maior Topoloveanu, comisar regal, a numit o comisie compusă din d-nii d-ri colonelii Popiniuanu și Grozeanu, maior Nicoreanu și Dr. Obreja, cari să se pronunțe asupra stărei mintale a lui Eșanu, eroul tristei afaceri dela Mihai-Bravul.

Din toate cercetările ar reeși că nefericitul căpitan nu este în deplinătatea facultăților sale mintale.

— **Mersul holerei în Petersburg.** Să telegrafiază din Petersburg cu data de 9 Septembrie: Azi s'au declarat 417 cazuri noi de holeră și au fost 176 de decese. Numărul actual al bolnavilor e de 1561.

— **Francezii decorați de împăratul german.** Impăratul Germaniei voind să recompenseze pe soldații și ofițerii francezi cari au dat ajutoare cu ocazia incendiului legațiunii germane din Peking, a decorat un major, un locotenent, doi sergenți și 12 soldați din corpul expediționar francez.

— **România un stat cu 7 milioane de locuitori.** În ultimii cinci ani, cari au precedat anul 1907, serviciul statistic a constatat o creștere a populației de 14 la mie, adică de 82.000 suflete, iar în 1908 de 15 la mie adică de 99.000 suflete. Din datele însemnate de serviciul statistic se poate vedea că populațiunea României a cescut în ultimul timp așa de mult încât în curând ea va atinge cifra de 7 milioane.

— **Carnegie despre împăratul Wilhelm.** Cunoscutul miliardar american Carnegie a adresat o scrisoare congresului interparlamentar în care spune că asigurarea unei păci durabile nu stă decât în mâna împăratului Wilhelm în cazul când aceasta ar voi să se înțeleagă în mod sincer cu Franța, Anglia și Statele-Unite. Carnegie lasă să se înțeleagă că personal se îndoeste de sentimentele împăratului, pe câtă vreme de sentimentele celor alte 3 state este sigur.

— **Nenorocire într'un circ.** Ziarele află din Lisabona că în timpul unei lupte cu tauri un rău făcător rămas necunoscut, a deschis ușa grajdului în care se țin taurii și 22 tauri au năvălit asupra spectatorilor. Au fost 7 ucși și 40 de răniți.

— **Prințul Eulenburg pe sfârșite.** Conform cererii apărătorului său, detențiunea principelui Eulenburg a fost suspendată de oarece, principelu nu va putea, timp îndelungat, să aziste la debaterile tribunalului. Starea principelui se agravează mereu.

— **Groznică explozie.** În Toulon portul de război al Franței un accident atribuit exploziunii unei piese de tun dela turela dinapoi a crucișătorului Latouchetreville, a cauzat număroși morți și număroși răniți. Victimele au fost prefăcute în bucăți. Accidentul s'a produs în momentul tirului noilor artileriști și e datorit exploziunii unui tun de 194 milioane metri dela turela dinapoi vasului. Sunt 13 morți dintre cari sunt doi dispăruți, cari asvârliți la 30 de metri înălțime, au căzut în mare și doi răniți de moarte. Exploziunea s'ar fi produs din cauza inflamării încărcăturii. Prefectul maritim a început o anchetă pe bordul crucișătorului. Se așteaptă sosirea ministrului Thomson.

— **Succesul unui aeronaut francez.** Din Paris se anunță că în 22 l. c. aeronautul Malletcote a plecat dimineața la orele 8,44 cu aeroplanul său, a trecut pe deasupra țării Issy, peste Venves, a făcut o înălțime de 500 metri, peste Chalais-Mendon și s'a reîntors la țară la ora 9,38.

— **Doi candidați de spirit.** Zărele care povestesc o scenă nostimă petrecută în timpul turneurilor la Statelor-Unite. În timpul turneurilor întreunirile celor doi candidați se întâlniră întâmplare într'o gară. Bryan scoate capul pe ie-reastră și întreabă pe Taft:

— Allo. Tedy, cum îți este vocea răgănită?

— Slabă ca un program democratic.

— Sdrobită ca o promisiune republicană.

Dupăcum se știe Bryan aste candidații democratilor, iar Taft al republicanilor.

— **Mulțumită publică.** La concert aranjat în Timișoara, cu ocaziunea adunării generale a învățătorilor rom. ort. bănățeni, au întribuit benevole pentru fondul convalescenților 25 cor. 60 fil. Mulțumeste tuturor membrilor corului domni cari au concertat și cari n'au dat obolul lor pentru un scop atât de nobil.

— **Nici un gospodar care dorește să se îmbogățească cu motor de benzină.** Nu neglije de a se adresa cerând sfaturi bune și speciale dela Kállay Lajos, motorgyára, Budapest VI Gyár-u. 50. sz. Adevăratele motoare de benzină ale lui Kállay Lajos lucrează ori-unde și deci și între case acoperite cu paie, Funcționă cu o simplitate uluitoare.

— **Părul cărunț își redobândește culoarea primitivă** prin apa »Arabela«, care nu-i o vâpsea, nu murdărește și se aplică foarte simplu.

O sticlă 5 cor. De vânzare exclusiv numai la Wachsmann Jenő és Tsa drogherie Szabadka.

Economie.

Cartelul băncilor disolvat. Fantoma flagelului financiar ce amenința viața băncilor de provincie, cartelul marilor bănci din Budapesta, s'a disolvat ieri, după o existență de abia o lună. Marile și bogatele bănci din Budapesta, cari ținteau prin unirea lor să paralizeze pulsația arterelor vieții economice din țară, au fost nevoite să recunoască, că puterea banului, oricât de mare ar fi azi, se frânge de rezistența morală a principiilor de politică economică umanitară atacate. Cartelul făcuse o adâncă depresie în cercurile financiare, căci băncile unite întru exploatarea situației economice în detrimentul poporului și al institutelor fragile înființate de năsuințele lui de întărire, erau dintre acelea cărora guvernul le dase toate privilegiile honorând astfel misiunea lor economică umanitară, eludată atât de fără scrupul.

Vestea desființării cartelului a făcut cea mai bună impresie pretutindenea. În Arad cel dintâiu om care a primit vestea a fost dl *Sava Raicu* secretarul general al băncii »Victoria«. Dsa a primit aseară târziu dela însoțirea băncilor din Budapesta următoarea telegramă:

Raicu, secretar general, Arad. Azi s'a hotărât desființarea cartelului băncilor. Somlo.

Acum după ce primejdia cartelului, asemenea unui nor, a trecut și peste băncile noastre, financiarii noștri își pot da seamă de neprețuitul folos al legăturilor financiare cu băncile mari din străinătate, ca de pildă cele cehești, prin ajutorul cărora se poate contracara dezastrul unui eventual cartel.

Budapesta, 24 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Orâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.78—22.80
Săcară pe Oct.	18.64—18.66
Cucuruz pe Mart.	14.62—14.64
Ovăș pe Oct.	16.06—16.08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Orâu nou	
De Tisa — — — —	22 K. 80—23 K. 80 fl
Din comitatul Albei —	22 » 60—23 » 50 »
De Pesta — — — —	22 » 60—23 » 50 »
Bănățesc — — — —	22 » 80—23 » 80 »
De Bacica — — — —	22 » 80—23 » 70 »
Săcară — — — —	18 » 70—18 » 85 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 » 75—15 » 90 »
» de cvalitatea II.	15 » 40—15 » 65 »

BIBLIOGRAFIE.

J. Russu-Sirianu: Iobăgla (Vol. I) până la finea secolului XV. Pag. 408. Arad 1908. Tipogr. Diecezană gr. or. rom. Prețul 3 cor.

VI.

Un capitol din cartea dlui *Russu* se referă aproape exclusiv la viața poporului românesc așezat și organizat pe teritoriul încadrat în hotarele Ungariei, dela primele manifestări ale lor, în cadrele noului stat.

Capitolul poartă titlul: *Cnezii* (recte: *cnezii*, ulterlor *chinezii*) și *voevozii* români.

Ne vom încerca, în ordinea expunerilor noastre, ca din materialul cuprins și adunat cu sârguință de autor, din autorii străini și români, pentru elucidarea problemei, să stabilim balanța atacului și rezistenței din lupta străveche a românilor cu oligarhia civilă și ecleziastică, pentru a ajunge la... proverbul:

Apa trece, — pietrele rămân.

»Un mic popor — ne spun analiști, cronicari și istorici — așezat în partea orientală a Transilvaniei, constituia încă din vechime o garnizoană permanentă în pasul *Oituzului* (Fejér, codex), care nu era altul, decât poporul român, — care trebuia să primească oarecare privilegiu, ca să nu mai conducă oștirii, ca pe ale împăratului Emanoil din Constantinopol, în inima Ardealului...

»O veche și laudabilă consvetudine« (br. Kemény) era ținerea unei garde de valahi în jurul *Devei* și *Hunedoarei*.

În țara *) Oltului dela 1290 până astăzi sunt »nemeși«, deci oameni împărțșiți cu beneficii, pentru servicii.

»Toți cnezii din districtele aparținătoare cetăților regești (jobagiones castri) stăpânesc cu drept de veci **) moșiile lor«, (Kurtz: Magazin), se zice într'o diplomă dela Andrei III. La români, se referă această declarațiune, căci numai ei aveau »cnezii« pe teritoriul patriei noastre — și numesc astfel și astăzi pe primarii satelor, în Banat.

La 1291 regele Andrei III ține sfat la Belgrad (Alba Iulia din Ardeal), față fiind »universis nobilibus Saxonibus, Syculis et Olachis«.

În hotarul de nord al Ardealului, învecinat cu Maramurășul izvoditor al descălecării Moldovei, obârșie de neam de *Voievozi* români, astăzi având diplome din străvechi se găsește ținutul românesc *Selagiu* (Szilágy) cu cetatea »Aranyos« »din districtul valah al aceluiasi comitat« (act dat la 1383).

Pe teritoriul Bihorului — după legendă țara lui *Menumorut*, — avea o situație foarte bună poporul »valah«, organizat în *voevodate*, mai favorit era, decât coloniștii maghiari. (Chartularium, regist. Orade).

La granița sudică a țării, falnicul *Severin* a avut cnezii dela 1287 și a fost împărțit în 7 districte (1369) și 8 districte (1457) românești, anume: *Almaș*, *Bărzava*, *Caraș*(ova), *Comiat*. (Lugoj), *Iladia* și *Sebeș*, — unde se făceau judecăți (1478) juxta *antiqua et approbatam legem districtui voluchalium universorum* (Pesti Fr.).

Voievodul Maciovi (de pe Dunăre) își avea voivozii săi în părțile *Zarandului* (6 voievozi), ba și în *Slavonia* se găseau voievozi români (Szirmai, Notitia).

Cu aceasta situație teritorială, care indică numai puncte centrale, în jurul cărora se poate induce la teritoriul ocupat de români; și cu situația de drept specială, — poporul românesc și-ar fi putut trăi viața patriarhală...

Pentru această viață însă nu i-a dat răgaz duhul vremii, feudalismul medieval, cunoscut citorului din cadrul anterioarelor noastre expuneri, asupra constituirii și dezvoltării Ungariei ca stat, în primele veacuri ale existenței sale.

Dar sunt și cauze speciale, cari au dus neamul românesc la *iobăgia* luată în senz juridic, care e însăși *robia*.

Lăsăm să urmeze aci o seamă din acele cauze. »E de însemnat, ca valahii și preoții de rit grecesc») au avut influență mai mare asupra nemților și ungarilor, decât aceștia asupra celor») (Hunfalvi) și de-aceea, papa *Grigorie IX* era îngrijorat de soarta papistașismului în Ungaria, iar *Bonifaciu VIII* cere (1299) incesiție contra schismaticilor. Regele *Bela al IV-lea* la încoronarea sa face vot că va lupta contra schismaticilor și era cât p'aci să pornească cu război religios contra împăratului româno-bulgar *Asan* de peste Dunăre, dar oaspeți nechemați în stăngină: *Tatarii*...

Ludovic cel Mare a dat cea dintâi mai grea lovitură românilor — poate din război pe *Basarabul Invingător*) — dispunând printr'un

*) Țara e de origine din »terra«, se zice la ținuturi cum e a *Făgărașului*, *Bârsei*, *Hațegului*, *Chiorului* ș. a.

**) Proprietăți românești se pomenesc în Ardeal, cele mai vechi anume: 1222 »terra Blacorum«; 1231 o stăpânire »a tempore iam humanam memoriam transeunt«; 1224 »selba Blahorum et Busenorum« să o folosească și sașii, cu 13 și B. în desvâlmășie.

3) Notăm aci, că »stegarii« chemați sub arme de regele, la *Timișoara*, pentru a merge contra *Basarabului*, nu s'au adunat.

4) Cari au încreștinat pe cei dintâi maghiari, și i-au europeanizat printr'aceasta.

decret (reînviat de împăratul rege *Sigismund* la 1422) ca numai valah ori ras de legea catolică poate să aibă proprietate nobilitară și să fie cnez.

Cnezii români au început a fi nobilitați mai mult de pe timpul lui *Bela IV*, apoi sub *Carol Robert*. Sub *Ludovic* și urmașii lui (*Sigismund*, *Albert Wladislaw*), e de înțeles, că cnezii perzându-și legea, se pierdeau de neam, ajungând și ei între oligarhi.

Ioan Huniade nobilizează mulți români, mai ales din părțile *Hunedoarei* și *Severinului*, pentru luptele mari cu turcii. Sub regele *Matei Corvinul* se mai împuținează nobilitarea.

În veacul XV »*Valahi nobiles*« din Banat și *Hunedoara*, încetează de-a mai fi români; iar greutățile și »înfrânarea« »valahilor« progresează potențat.

Decretul lui *Ludovic*, din primăvara anului 1366 este apreciat astfel de *Szilágyi Sándor*:

»Decretul era îndreptat direct contra valahilor și în multe părți e redactat cu o rigoare statutarială«...

»Dacă e acuzat un valah de rând, oricine poate mărturisii contra lui«...

Suntem »la o mie patru-sute«...!

Urmează întâia răscoală țărănească.

Din Ocina.

Manuale școlare aprobate de ministru.

ABCdar prima carte de cetire de *Iosif Moldovan* și consoții ediția a VI-a 40 fil., A doua carte de cetire de *Iosif Moldovan* și consoții ediția a IV-a 40 fil., A treia carte de cetire de *Iosif Moldovan* și consoții ediția a II-a 60 fil., A patra carte de cetire de *Iosif Moldovan* și consoții ediția I-mă 60 fil., Carte de cetire despre clasa V—VI de *Iosif Moldovan* și consoții ediția I-mă 1 cor.

Aceste cărți supuse spre recenziune sub nrul 103.030/908 au primit înalta aprobare ministerială cu următoarele condițiuni:

Din a doua carte să se lase afară poezia »*Limba românească*« de *Siorn*, cuprinsă în bucata de cetire 81. — Din a treia carte să se omită poezia »*Țara mea*« de *C. Negruzi*, bucata de cetire 78. — În cartea a patra și în cea pentru elevii claselor V—VI nu s'au aflat lucruri de obiect, dar s'a pus condițiunea, că în noua lor ediție să fie întregite cu material din geografia, constituțiunea și istoria Ungariei.

Intrebuintarea ABCdarului n'a admis fără condițiune. Cartea a doua și a treia sunt deja conformate condițiunilor susamintite. — Despre aceste manuale școlare în recenziunea oficială se zice: »Materialul este bine ales și simpatice aranjat.

A patra carte de cetire precum și cartea de cetire pentru elevii claselor V—VI se completează conform condițiunilor, așa că nu pe anul 1910 — pe când sunt proiectate dispozițiunile de rigoare, — ci încă pe anul școlar viitor se vor pune la dispoziția școalelor în noua ediție. Cărțile se pot comanda la tipografia diecezană din Arad.

Reaparitia »*Nouii Reviste Române*«. Revista asta care a încetat acum sunt vre-o șase ani și care pe atunci a fost una din cele mai bune reviste românești, având colaboratori excelenți, va reapare cu începere dela 10 Oct. v. a. c. Revista va apare însă acum săptămânal și va costa 25 de bani numărul. În anunțul ce primim la redacție dl *Rădulescu-Motru* accentuează că »*Noua Revistă Română*« se prezintă într'o desăvârșită neatârănare de interesele partidelor politice și că, deși va cuprinde articole politice, nu va fi o revistă de propagandă electorală, ci înainte de toate o revistă pusă în serviciul culturii române.

Poșta Redacției.

D. C. Cioflec, București. Primit. Apare zilele acestea.

Petrache. Pe mâine.

P. H. Urmează mâine sau poimâine.

Redactor responsabil *Constantin Savu*.
Editor proprietar *George Nichin*.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

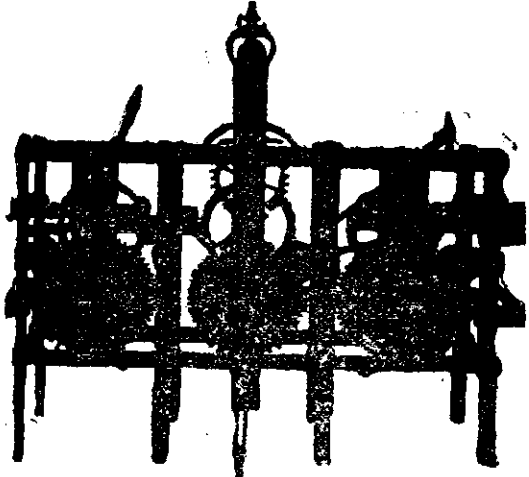
Gerstenbrein Tamás és T-sa mesteru de monumente și pietre de amintir.

Fabricație proprie din marmură, granit, șayali, labradet etc., din pietre de marmură maghiară se află în **Kolozsvár, Ferencza Jászai ut 25.**
Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsa-u. nr. 21. Telefon 604.**
Filiale: **Magyarád, Nagyecsen, Déva și Bányastak**

Un candidat de avocat

cu praxă bună,
 aplicare cu 1 Octombrie 1908 în can-
 celaria avocatului **Dr. OCTAVIAN VASU**
 din Făgăraș cu condițiuni favorabile.

IEZEY DEZSO, ciasornicar
 de turnari.
 ORADEA-MARE, str. Szent János nr. 320.

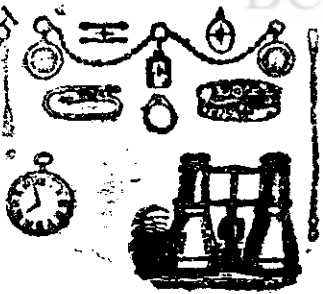
Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra ateli-
 erului meu de turnari unde se fabrică cia-
 sornice excelente al căror mecanism a fost premiat la
 ultima expoziție, cu roatele principale făcute din metal
 și cu faze separate mobile, cari înlesnesc tragerea
 isornicului și sârma care ține greutățile e din fer țin-
 dî provăzută cu suluri de fer și cu șuruburi cari regu-
 lază pendula. Mă auzajaz a arangea ciasornice de tur-
 nari, pe lângă garanțiile și responsabilitate, despre mer-
 itele exacte a ciasornicelor garantez.

MACHA.

ciasornicar mechanic și cronometric.
NAGY-BECKSHEREK

Recomandă on. pu-
 blic marelui atelier
 de reparatceasor-
 nice aranjat cores-
 punzător cerințe lor
 timpului modern, ține
 în depozit tot felul
 de ciasornice de bu-
 zunar, pendule și cia-
 sornice cu alarmă (de-
 șeptător), cu prețurile
 cele mai moderate și pe lângă garanție.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitațiune.

Pentru esarândarea podului cu drept de
 vamă dintre opidul Blaj și comuna Veza
 și a celui din capătul din jos a satului Blaj,
 adică a podurilor cu drept de vamă
 de peste Târnava-mare și Târnava-
 mică aparținătoare Dominiului Metropolitan
 gr.-cat. de Alba Iulia și Făgăraș, ce ya aveă
 loc în Blaj la **22 Octomvrie n. 1908 la**
11 ore a. m. în cancelaria advocațională arhi-
 diecezană.

Podurile mai sus amintite se vor esarândă
 pe trei ani succesivi dela 1 Ianuarie 1908
 sl. n. începând.

Prețul de strigare este 4200 coroane.

Condițiunile de esarândare se pot vedeă
 în cancelaria avocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a luă parte la licitație, sunt
 obligați a depune un vadiu de 420 coroane
 în bani gata, ori în hârtii de valoare, notate
 la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel
 termin se vor luă numai atunci în conside-

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
 Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi
 și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru
 catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de
 un efect eminent.

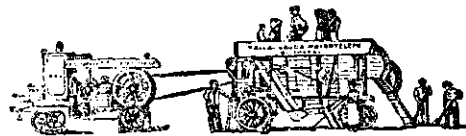
PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
 Depozit general: **STAUDT MIKLOS,** Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
 Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Reclama e sufletul comerțului.

Premiat cu primele 16 premii în anii 1902, 1903 și 1904

Kállai Lajos fabricant de motoare.

BUDAPEST, VI. Gyár utca 28.

Motoarele lui de benzină și
 treerătoarele cu locomobil de benzină
 au fost distinse la toate expozițiile cu medalie de aur.

Fiecare în interesul propriu, dacă cere preț-curent și explicări despre aceste treerătoare
 cu motor de benzină recunoscute în toată țara de cele mai bune, precum și despre alte mașini agricole.

Fabrica de motoare a lui Kállai Lajos, în anul acesta a fost
 din nou decorată cu medalie de aur de stat.

rare, dacă se vor face pe lângă accludarea
 vadiului amintit și pe lângă declarațiunea,
 că oferentul cunoaște condițiunile de esa-
 rândare.

Blaj, la 22 Septemvrie 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
 avocat arhidiecezan.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitațiune.

Pentru esarândarea vămii târgului din
 orașul Blaj și din comuna Mănărade se va
 ținea **licitație publică în Blaj, la 22**
Octomvrie n. 1908 la orele 11 a. m. în
 cancelaria advocațională arhidiecezană.

Dreptul aparținător fondului Catedralei de
 a culege vama târgului din Blaj și Mănă-
 rade se va esarândă pe 3 (trei) ani succe-
 sivi din 1 Ianuarie 1909 începând,

Prețul de strigare este 6000 coroane.

Condițiunile de licitare și esarândare se pot
 vedeă în cancelaria avocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a luă parte la licitație, sunt
 obligați a depune un vadiu de 600 Cor.
 în bani gata, ori hârtii de valoare, notate
 la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la ter-
 minul de sus, sa vor luă numai atunci în
 considerare, dacă se vor face pe lângă acu-
 darea vadiului amintit și pe lângă declara-
 țiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de
 esarândare.

Blaj, la 22 Septemvrie n. 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
 avocat arhidiecezan.

Gabor Bereș

CLUJ, (Kolozsvar) Kossuth Lajos u. 7. Telefon 654

Montare de iluminat cu
 electricitate, montare
 de telefon, sonerii elec-
 trice, parafulgere.

Magazin stabil :

**lămpi în formă
 de lustru, și de
 brațe de pereți**

precum și tot felul
 de obiecte pentru
electricitate

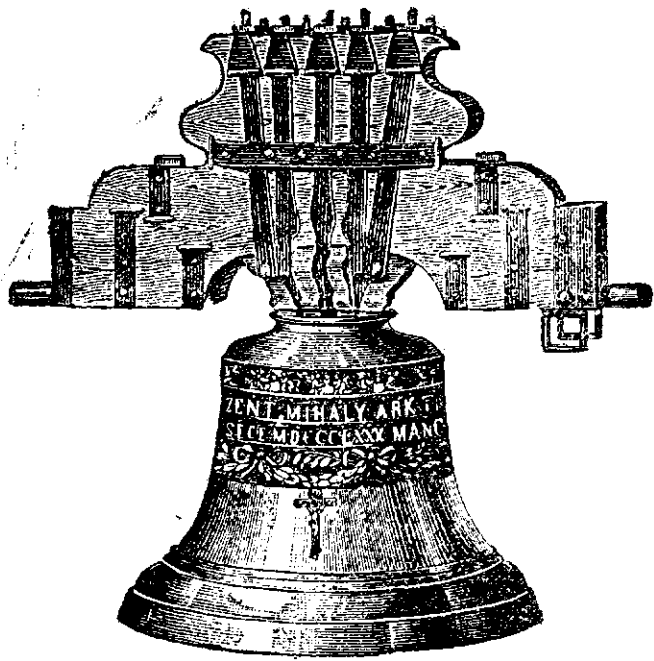
Reparaturile le să-
 vârșesc pe lângă ga-
 ranție așa în loc, ca
 în provincie.

MICHAIL MANCHEN

vărsătoriu de campane (clopote)
de construcția cea mai nouă cu sul sucitor
în Sighișoara (Schässburg-Segesvár)

„ : PIATA DE SUS NR. 168. : „

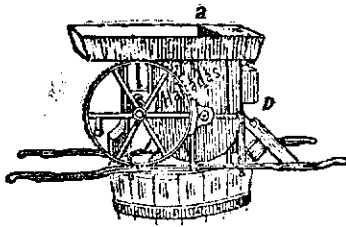
Firma aceasta există de la anul 1822 și s-a bucură de un renume bun; să recomandă deocămintă tuturor comunelor bisericăști pentru

a lăfăra și repara clopote

de toată mărimea cu coroane de stejar ori fer legat; face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele să efectueze și în depărtare. Clopote mai mici sunt totdeauna gata. — — Solvirea prețului să primește și în rate.

Atelierul de mașini **Bittermann Pál** Budapesta, IX.
Lonyai utca 36.

»Haladás« cea mai perfectă mașină pentru storsul strugurilor. Pe o ră storce 1400 kgr. struguri.

Zdrobește perfect boabele de struguri și le scapă deșeurile făcute de cotor în vasul de sub ea, iar boabele necoapte dimpreună cu cotorul le socate separat pe apertura »D«.

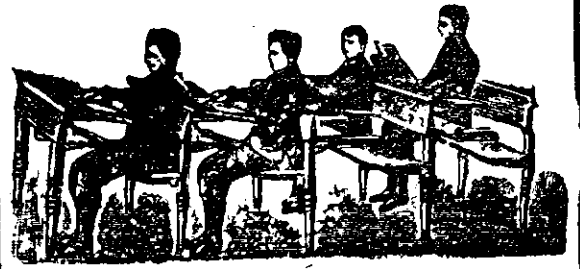
Prețul 200 coroane.

:: In atelierul meu se pot vedea ori și când. ::
Cu prețurile și cu deslășirile servesc bucuros.

Bănci

de școală

de diferite sisteme, mai ales se recomandă cele solide și ieftine, bănci de școală cu două locuri de șezut

Patent Pfarer I. Konnerth acestea au un pult tare, distanță minimală, călimar de cerneală portativ, și un sistem simplu de întors banca, prin ce e ușor de a se curăți școala și se pot comanda în șapte mărimi. Modele se trimit la dorință. Bănci de probă sunt în atelierul de măsur al lui

Nagyszében, Elisabethgasse 53.

Wilhelm Connerth.

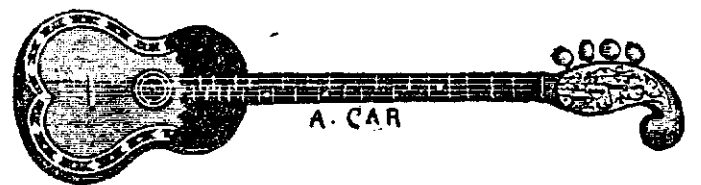
Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor de a-și procura cineva instrumente muzicale de tambură

Andrija Car

Ruzicna ul 1.

ZAGREB

Vlaska ul 22.

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat. Preț curent trimit gratuit și porto franco.

Dubiniewicz Oszkár

comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.

Cluj, (Kolozsvar) Deák-Ferenc u. 8.

Mare magazin de

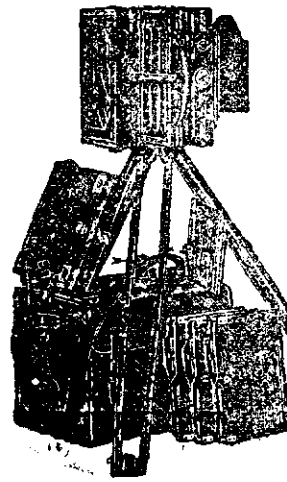
mașini de fotografiat

și tot ce se ține de ele.

Obiecte de lemn pentru pirogravură și kerbschnitt.

Aparat de pirogravat

și tot ce se ține de el.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

George Iancovici

ARAD, Forray utca 2 sz.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea s pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flaneluri de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă. și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșiră.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești de culorile roșu, vânăt și negru.